

คำวินิจฉัยของ นายมานิต วิทยาเต็ม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒/๒๕๕๕

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาธิปไตย

นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาธิปไตย กรณีมีเหตุยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากพรรคชาติประชาธิปไตยมิได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองและจัดทำรายการการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคชาติประชาธิปไตยในรอบปี ๒๕๕๖ ให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๒ บัญญัติไว้ โดยปรากฏจากผลการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า มีการใช้เอกสารใบเสร็จรับเงินเป็นเท็จประกอบรายการการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคชาติประชาธิปไตยยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง พรรคชาติประชาธิปไตยผู้ร้อง ได้แย้งคัดค้านว่า คำร้องของพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ มีลักษณะเป็นการกระทำส่วนตัวของพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ มิใช่การกระทำในอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมือง และต่อสู้ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้จ่ายและใบเสร็จรับเงินค่าใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า พรรคได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย และใบเสร็จรับเงินที่เกี่ยวข้องนั้นพึงใช้เป็นหลักฐานประกอบรายงานได้

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

“มาตรา ๔๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

การจัดองค์กรภายใน การดำเนินกิจการ และข้อบังคับของพรรคการเมือง ต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองตามจำนวนที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๖๒ “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป”

“มาตรา ๖๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดได้รับเงินสนับสนุนไปแล้ว ถ้าต่อมาปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ หรือมาตรา ๔๐ ให้นายทะเบียนเรียกคืนเงินสนับสนุนดังกล่าวและให้นายทะเบียนนำเงินสนับสนุนที่เรียกคืนส่งเข้ากองทุน”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

การพิจารณาและวินิจฉัย

ประเด็นแรกเกี่ยวกับความถูกต้องของฐานะผู้ยื่นคำร้องคือ พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ว่ามิได้กระทำในอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนพรรคการเมืองเพราะมิได้ระบุตำแหน่งว่า “ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง” หรือ “นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยพลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ” นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัย ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๓ ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น ผู้ร้องแสดงชื่อและตำแหน่งในหน้าแรกว่า “พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ผู้ร้อง” และในคำร้องหน้าสุดท้าย ผู้ร้องลงลายมือชื่อและแสดงตำแหน่งว่า “ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ผู้ร้อง” ประกอบกับเนื้อความในคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการยุบพรรคชาติประชาธิปไตยตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง เป็นเอกสารที่แสดงชัดเจนว่า พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ กระทำการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องว่า พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ กระทำในฐานะส่วนตัว ฟังไม่ขึ้น

ประเด็นที่สอง เกี่ยวกับคำขอให้ยุบพรรคชาติประชาธิปไตยเนื่องจากมีกรณีใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองหรือกระทำการยื่นบัญชีและเอกสารประกอบไม่ถูกต้องไม่ตรงเวลานั้น ผู้ทำคำวินิจฉัยเคยวินิจฉัยคำร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองมาหลายคดีแล้วว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ในส่วนที่บัญญัติให้ยุบพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ แล้วมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๖๒ คือไม่ใช้จ่ายเงินสนับสนุนและจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น เป็นการขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับเสรีภาพของบุคคลในการร่วมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า เมื่อพรรคการเมืองใดมีการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องหรือมีการยื่นบัญชีและเอกสารไม่ถูกต้องหรือยื่นบัญชีช้ากว่าที่กฎหมายกำหนดหรือแม้จะมีการทุจริตของผู้บริหาร คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดสรรเงิน

สนับสนุนแก่พรรคการเมืองและควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนก็สามารถเรียกร้องให้พรรคการเมืองนั้น
ส่งคืนเงินสนับสนุนแก่กองทุนตามอำนาจหน้าที่ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๓ และคณะกรรมการการเลือกตั้งยังอาจดำเนินคดีแพ่ง และดำเนินคดีอาญา
แก่ผู้เกี่ยวข้องในกรณีที่เป็นกรณีก่อการกระทำความผิดทางอาญาและงดการจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่พรรคการเมือง
นั้นอีกด้วย การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕
วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติให้ยุบพรรคการเมืองในกรณีดังกล่าวข้างต้นเป็นการสร้างสภาพบังคับที่เกินกว่าเหตุ
ทำให้เกิดความเสียหายโดยไม่เป็นธรรมแก่สมาชิกและผู้บริหารพรรคการเมืองที่มีได้เกี่ยวข้องกับ
การจัดการการเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง จึงเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๔๗ ศาลรัฐธรรมนูญไม่พึงรับบังคับให้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเสีย ทั้งนี้
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่นายทะเบียนอ้างและที่พรรคชาติประชาธิปไตยต่อสู้คัดค้านไม่จำเป็นต้อง
ต้องวินิจฉัย

นายมานิต วิทยาเต็ม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ